

Čís. 529.

Pokud dlužno vyžádati posudek lékařské fakulty o duševním stavu obžalovaného.

(Rozh. ze dne 10. září 1921, Kr I 817/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku porotního soudu v České Lípě ze dne 31. května 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem krádeže podle §§ 171, 173, 174 II. a), c), 176 II. c), 179 tr. zák., zločinem nedokonaného násilného smilstva dle §§ 8, 125 tr. zák., loupeže dle § 190 tr. zák., úkladné loupežné vraždy dle §§ 134, 135 čís. 1 a 2 tr. zák., loupežné vraždy dle §§ 134, 135 č. 2 tr. zák. a přestupkem dle § 32 čís. pat. ze dne 24. října 1852, č. 223 ř. z.

Důvody:

Dovolávajíc se zmatečného důvodu § 344 čís. 5 tr. ř., uplatňuje zmatečnou stížnost, že porotní soud porušil, zamítнув návrh obhájce, aby byl vyžádán posudek lékařské fakulty o duševním stavu stěžovatelově — zásady trestního řízení, jichž šetřiti káže podstata řízení, kterým se zabezpečuje obhajování, a provádí tuto výtku takto: Stěžovatel, osoba dosud bezúhonná, jest obviněn z trojí vraždy loupežné, nedokonaného násilného smilstva, loupeže a zločinných krádeží v 23 případech, tedy z nejtěžších trestných činů, které trestní zákon zná a na které jest použití nejpřísnějšího trestu; již tento souběh většího počtu deliktů u osoby bezúhonné jest nanejvýše nápadným; pochybnosti o tom, zdali stěžovatel může býti činěn zodpovědným za zmíněné činy ve smyslu trestního práva, vyvolávají prý i tyto okolnosti: 1. dědičné zatížení stěžovatelovo; zrodil se z matky, která, asi rok po jeho narození, zavraždila čtyřleté nevlastní dítě; otec stěžovatelův skončil sebevraždou, oběsiv se, a nebyl dle pověsti nesúčasně na smrti své první ženy, která se oběsila; zplozenému tak zvrhlými rodiči dostalo se v domácnosti rodičův vychování velmi zanedbaného; přes to choval se bezúhonně až do doby, kdy nastoupil vojenskou službu; ve válce pak viděl na rozličných frontách ohavnosti a zločinné skutky a účastnil se jich; vrátivšího se z vojny nechala vlastní matka, ač byl jediným jejím dítětem, hladověti, prodávajíc výrobky svého hospodářství cizím lidem; 2. nedostává se pochopitelných pohnutek, z kterých by byl stěžovatel jednal; beze všeho důvodu a bez jakéhokoli podnětu, bez příčiny k zášti neb jinému vzplanutí náruživostí útočil stěžovatel na osoby, kterých neznal, ba jichž nikdy před tím neviděl; 3. proti všem svým obětem jednal stěžovatel tímž způsobem; náhlý útok bez předchozí příčiny, náhlé sáhnutí rukama po krku oběti, zaoržení a náhlé upuštění od útoku; tak tomu bylo v případě Marie G., kde stěžovatel dlouho ležel nebo seděl vedle děvčete; tak tomu bylo také v případě Army H., od které upustil k poznámce, že je dcerou staré chudé vdovy, a podobně asi bylo tomu v případě Johanny L., kde lze pouze tušiti, jak byla usmrcena. Soud sám prý uznal v předběžném vyšetřování, že stěžovatelova osobnost a povaha činů vzbuzují pochybnosti o jeho přičetnosti, a

nařídil, aby soudní lékaři vyšetřovali duševní stav stěžovatelův. Byl též vyšetřován, ovšem ne specialisty z oboru soudního lékařství nebo psychiatrie, nýbrž venkovskými lékaři, kteří za 4 až 5 neděl celkem 4 až 5krát po jednu hodinu mluvili se stěžovatelem a to jen o běžných příkladech početních a o činech jemu za vinu kladených. Nespolehlivost posudku, který podali tito venkovští lékaři v ten smysl, že stěžovatel má úplnou schopnost úsudku o svých činech a že jest plnou měrou zodpovědným za své činy, znázorňuje chatrnost nálezu a způsob, jakým odůvodněn posudek; tak prý jeden ze znalců odvětil k otázce po případném dědičném zatížení, že mohou pocházeti ze zločinných rodičů hodné a z hodných rodičů zločinné děti, jako kdyby prý nebyla všeobecně známa theorie dědičnosti a jako kdyby se nezabývala již po drahnou dobu celá řada učenců a politiků otázkou, zda nemají býti učiněny neškodnými osoby povahy zločinné a zda nemá býti zamezeno, aby se tací lidé rozmnožovali. Návrh obhájcův na vyžádání posudku lékařské fakulty byl prý proto v tomto případě, velmi důležitém a nesnadném, s hlediska §§ 125, 126 tr. ř. zcela odůvodněn, takže zamítnutím návrhu nebylo dbáno zásad řízení, jichž šetření káže podstata řízení, zabezpečujícího obhajování obžalovaného. Než výtka není důvodna. Dle druhého odstavce § 126 tr. ř. může soud vyžádati si posudek lékařské fakulty, je-li posudek znalců lékařů nejasný, neurčitý, odporuje-li sám sobě nebo zjištěným skutkovým okolnostem, obsahuje-li závěry, které z toho, co předesláno, důsledně nevycházejí a nelze-li pochybnosti odstraniti opětným slyšením znalců; soud má tak učiniti, shledá-li toho potřebu pro důležitost neb nesnadnost případu; těmto slovům jest ovšem rozuměti tak, že případ jest důležitým a nesnadným právě co do úkolu znalců, ne co do trestní věci jako takové. V této trestní věci udali soudní lékaři souhlasně a jasně, že stěžovatel jest osobou duševně úplně normální, u níž ani oblast intelektu, ani oblast vůle nevykazují nižádných pathologických zjevů, že stěžovatel jest úplně schopen poznati trestuhodnost svých činů a že jest proto úplně zodpovědným za to, co učinil. Znalci odůvodňují (ač při hlavním líčení neopakovali vše, co ve svém písemném nálezu zjistili) svůj posudek dosti přesně a důsledně výsledky, k nimž došli pozorováním stěžovatele, vyčerpali jak oblast intelektu, tak i oblast vůle, neopomenuli ani přihlížeti k případnému dědičnému zatížení, k případným dřívějším nemocem a úrazům, k pohlavnímu životu a pohlavním výstřednostem stěžovatelovým, zejména k udánlivým záchvatům, o nichž se zmínila manželka stěžovatelova, k okolnosti, že stěžovatel byl dlouho v poli a k oblasti citové. Znalci si tudíž ve svém posudku neodporovali; v posudku jejich nebylo ani jiných vad ani nedůsledných závěrů; co do vyšetřování a posuzování duševního stavu stěžovatelova nebyl případ, při jasném, přesném a určitém posudku znalců již slyšených, ani důležitým ani nesnadným. Nebylo tedy v této trestní věci předpokladů § 126 tr. ř., to tím méně, když stěžovatel nikdy netvrdil a ani nenaznačil, že by byl duševně abnormálním neb chorým, a dle svých údajů ani nepřestál nemocí, ani neutrpěl úrazů, které mívají nebo mohou míti za následek poruchu mozku, a když ani výslechem manželky stěžovatelovy (kromě intenzivnějších záchvatů zlosti, poněvadž mu nebyla ihned po vůli), ani šetřením četnictva, ani zprávou školní, ani jinak nevyšly na jevo okolnosti, které by nasvědčovaly domněnce, že stěžovatel není úplně při zdravém rozumu. Nemůže býti proto

ani nejmenší pochybnosti o tom, že zamítnutí návrhu na vyžádání posudku lékařské fakulty nemohlo míti na rozhodnutí účinku obžalovanému škodlivého. K vývodům stížnosti budiž podotknuto ještě toto: dědičné zatížení může, ale nemusí míti v zápětí duševní nemoce, jak ostatně i soudní znalci připomenuli: vždyť dle zkušeností vady stejně jako i jiné vlastnosti rodičů někdy intermitují, totiž přeskakují jedno neb více pokolení; dědičné zatížení tvoří zpravidla jen základ, na kterém vlivem zevnějších příčin, zejména nemocí a úrazů, neb alkoholismu vyvíjejí se duševní vady a choroby snáze a nebezpečněji než u osob nezatížených. Vývody stížnosti pod č. 2 a 3 uvedené nesrovnávají se s tím, co vychází ze spisů a co zjistil výrok porotců; budiž jen připomenuto k případům krádeže, že stěžovatel dle svého udání krádežemi si opatřoval prostředky k výživě a k nákupu nábytku, k případu M-ovu a S-ové pak, že i zde nasvědčuje loupežnému úmyslu stěžovatelovu okolnost, že nebyla nalezena u mrtvoly M-ovy nová tobočka s hotovostí nejméně 100 K, kterou M. pravděpodobně u sebe měl v den, kdy byl usmrcen; pohnutka zločinů stěžovatelových jest tudíž zřejmá; chtěl jimi buď si opatřiti bez namáhavé práce výživu a jiné předměty potřeby, nebo ukojiti svůj chtíč pohlavní na jiných ženách než na své manželce. Trestní řád neobmezuje soud co se týče volby lékařů znalců, předpokládaje patrně, že soud zvolí v tom kterém případě lékaře pro jich vědomosti a zkušenosti v tom kterém oboru lékařské vědy nejzdatnější a nejspolehlivější, a že ustanovený znalec-lékař svědomitý se neuváže v úkol soudem svěřený, když dojde k přesvědčení, že dle svých vědomostí a zkušeností není s to, by se zhostil spolehlivě svého úkolu; k poměrné nesnadnosti posuzování duševního stavu vyšetřovancova přihlíží již zákon tím, když v § 134 tr. ř. — odchýlně od § 118 tr. ř. — nařizuje, aby bylo zavedeno vyšetřování duševního stavu a stavu mysli v ž d y c k y d v ě m a lékaři.

Čís. 530.

Skutkové podstaty § 98 tr. zák. a § 3 koaličního zákona nerozlišuje úmysl pachatelův, nýbrž povaha prostředků, jichž pachatel použil.

(Rozh. ze dne 10. září 1921, Kr II 363/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 22. března 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem veřejného násilí vydíráním dle § 98 lit. b) tr. zák.

Důvody:

Dovolávajíc se zmatečného důvodu čís. 10 § 281 tr. ř. vytýká stížnost rozsudku mylné právní posouzení, uvádějíc, že stávka byla obžalovanými chápána jako stávka, zahájená za tím účelem, aby si dělnictvo vynutilo zvýšení mzdy, a že proto činnost obžalovaných nelze podřaditi pod ustanovení § 98 tr. zák., nýbrž pod speciální ustanovení koaličního zákona ze dne 7. dubna 1870 čís. 43 ř. z., který i násilné činy, směřující k prosazení stávky, prý kvalifikuje jako pouhý přestupek a nikoli jako zločin